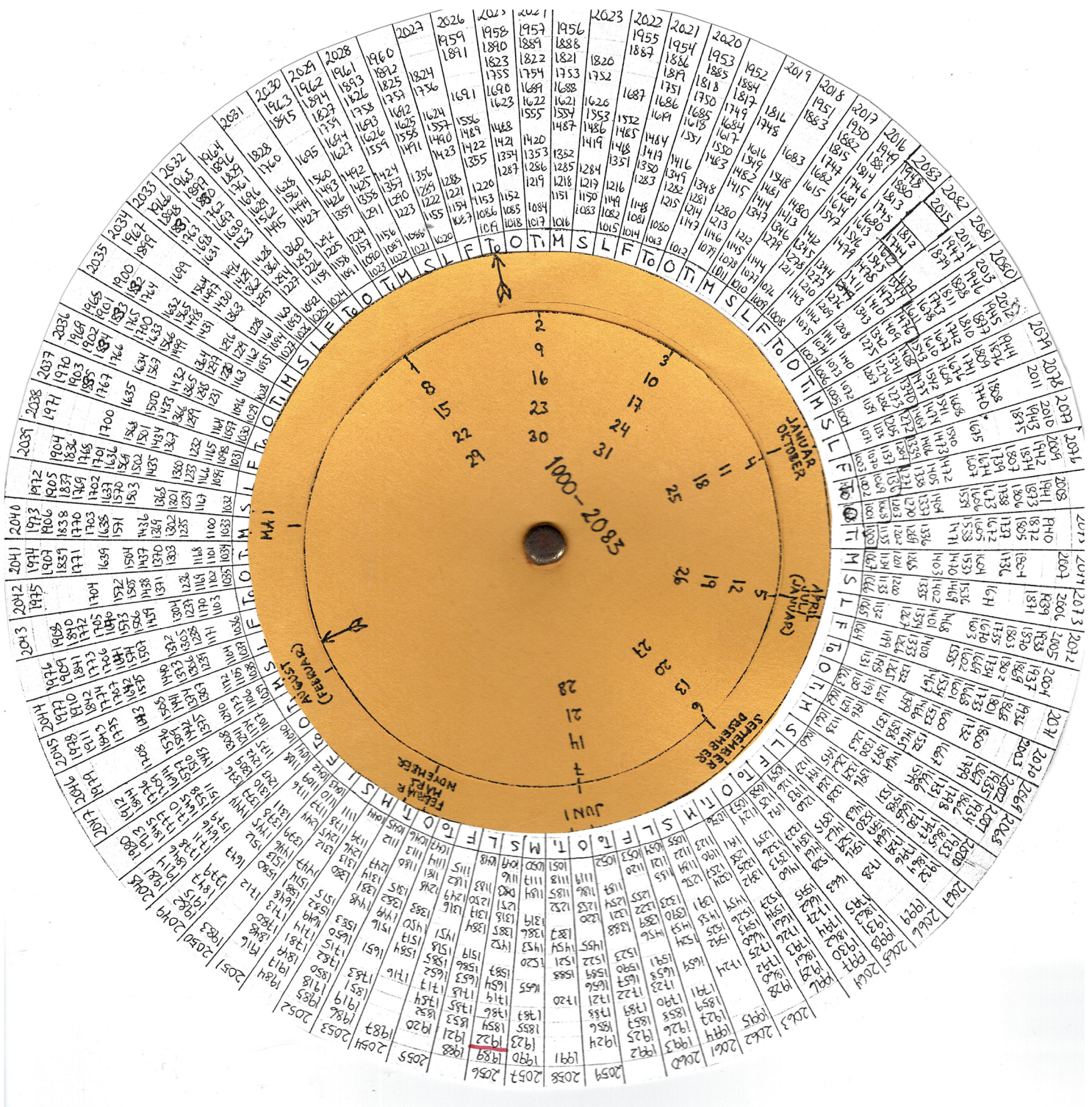

Evighetskalender

Hvilken ukedag var en gitt dato mellom år 1000 og år 2083?

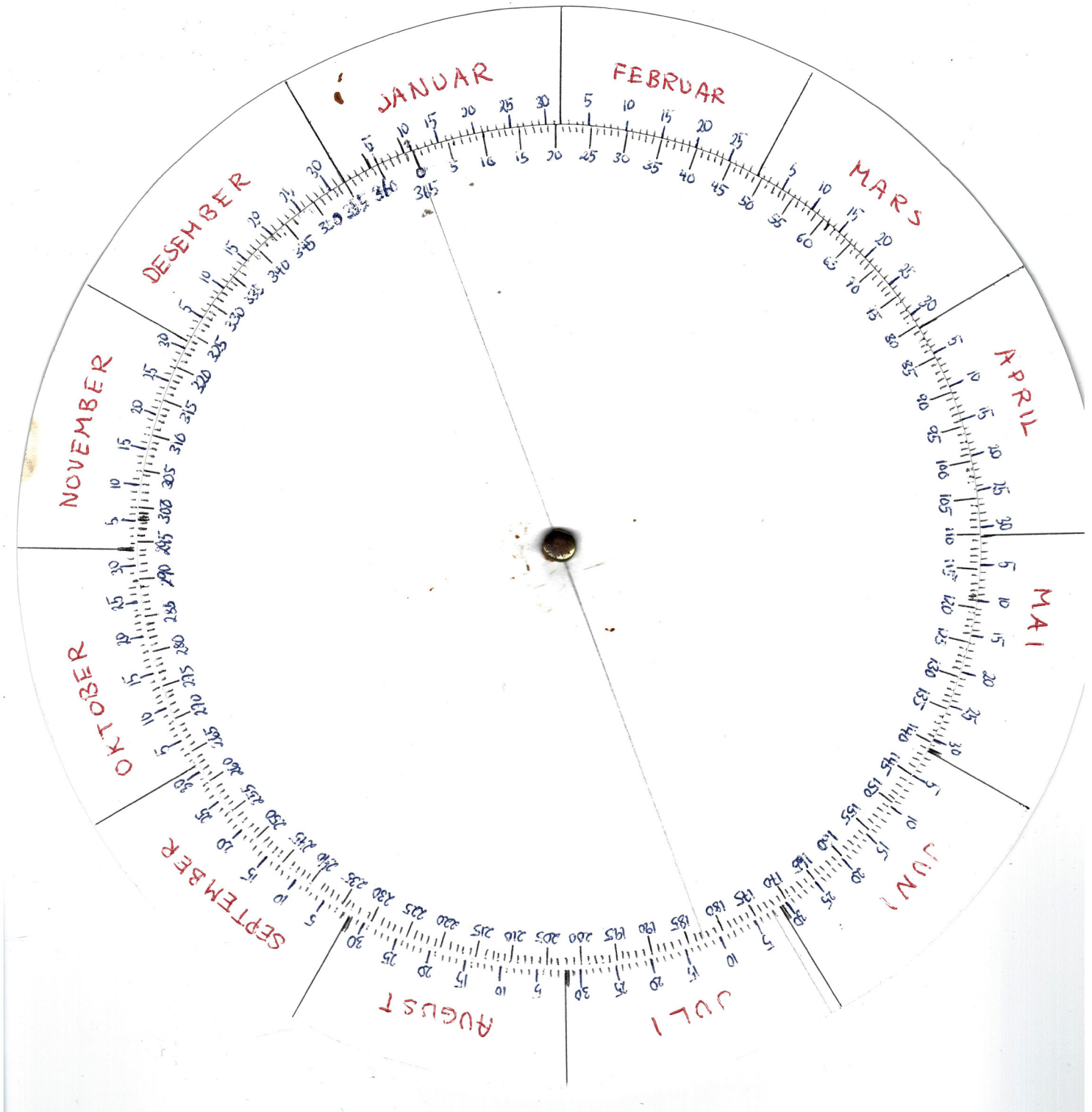
3 sirkler - eksempel for 11. januar 2026:

Her peker pilen på sirkel i midten opp mot år 2026

Tallet 11 (dato) pekes på «Januar»

Resultat: Pilen i den lille sirkelen peker på «S» = Søndag

Antall dager mellom kalender-datoer

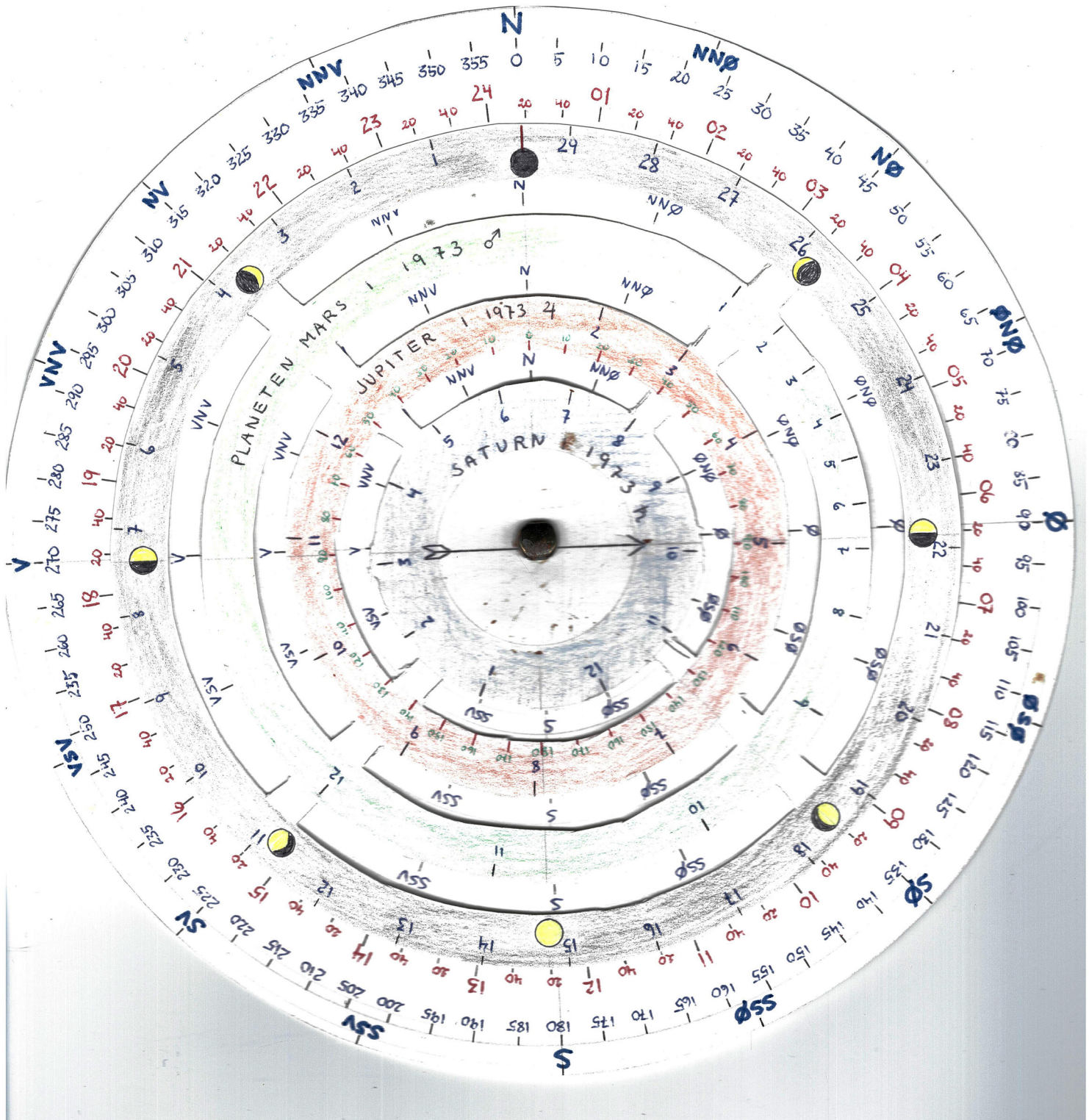
2 sirkler - eksempel fra 11. januar til f.eks. 17. mai

11. januar = 0

17. mai = 126 (altså 126 dager)

Posisjon for sol, måne og planeter

Gjelder kun for 1973

Laget i mars 1973

Se forklaring på de neste sidene

Forklaringer til "omdreibare almanakk".

1. N - NNØ - NØ - ØNØ - Ø osv. viser retningene hhv. Nord - Nordnordøst - Nordøst - Østnordøst - Øst osv.
2. Gradertallene fra 0 til 360 grader angir asimut regnet fra syd.
3. Tallene 01 til 24 er kløkkeslett. Hver time er fordelt på 20 min.
4. Den sorte sirkel med månefasen og dagene 1 til 29 dogn etter hvert nymåne er månens synodiske omløpstid.
5. Den røde, gule og grønne sirkel hvor alle har tallene 1 til 12 viser planetene Mars, Jupiters og Saturns stilling på himmelen hver første dag i måneden i 1973.

6. Øvelse:

På baksiden finnes en tabell over "Solen i sør" den 1., 11. og 21. i hvert måned for Oslo, Trondheim og Tromsø, som er hentet fra almanakken. Den viser at solen er i sør kl. 12,24 i Oslo 1. august. Innstill kl. 12,24 på S (syd)! La den røde streken (i den sorte sirkel) som endog kan forestille solen, peke mot syd og kl. 12,24. Almanakken forteller at månen er 3 dager gammel; 3 dager etter nymåne. Altså befinner månen seg i den retningen (tallet 3 på den sorte sirkel) solen var omkring kl. 10; ved SØ (sydøst). Samtidig er Mars ved VNV, Jupiter i Nord og under horisonten, mens Saturn er i SV. La 12,24 fremdeles peke mot S. Man ser at sola vil være i VNV omkr. kl. 20. Vi får nå forsøke å finne ut når de tre planetene er i sør. Mars: La 8-tallet (som forestiller 1. aug.; den 8. måned for året) i den røde sirkel peke mot S. Den røde streken (solen) viser tidspunktet: ca. kl. 05,15, og solen er samtidig i ØNØ. Jupiter: Tallet 8 i den gule sirkel innstilles mot S. Den røde streken viser kl. 0,18 (ca.). Saturn er i syd omkr. kl. 09,39. Månen er i syd kl. 14,40-50.

På side 28 i almanakken viser tabell over tidsforskjell mellom Oslo og andre steder i sør Norge. For Bergen er tidsforskjellen +22 min. Dermed er solen i sør kl. 12,24 + 22 = kl. 12,46 i Bergen.

7. Den kan også brukes på kartet; den midte del av sirkelen legges på det stedet man bor, la oss si Oslo, og samtidig pekes N mot nord på kartet. Ønsker man å vite hvilken retning f.eks. Stockholm er, oppdager man snart at den er mellom Ø og ØSØ, nærmest førstnevnte. Står man opp 1. juli omkring kl. 6,50 og ser på solen, er Stockholm akkurat i denne retningen solen står og skinner. Men i Trondheim er retningen som kjent annerledes. Der finner man Stockholm i Sydøst (SØ) eller der hvor solen den 1. juli er ca. kl. 9,40. Fra Narvik befinner Stockholm seg i en retning mot syd. I Tromsø er solen i syd kl. 11,49. Almanakken viser at tidsforskjellen Tromsø-Narvik er +6 min. Dermed er Stockholm i den retningen solen står kl. 11,55.
8. Går man ut en klar kveld 1. sept. og observerer solnedgang og ønsker å finne ut når solen igjen skulle komme opp neste dag, kan man gjøre det ved først å notere tidspunktet for solnedgang i den "frie" horisont. Går solen ned kl. 19,22 nær VNV, kommer den opp neste dag omkr. kl. 05,14 ved ØNØ, altså på den andre siden som er parallelt med V - Ø. Eller lettere med beregningen:
Solen er i sør i Oslo 1. sept. kl. 12,18. Den er i nord kl. 00,18. Vi trekker ut solnedgang kl. 19,22 fra kl. 00,18 (24,18) og får 4,56 som foreløpig svar. Deretter legger vi 4,56 til 0,18 og får svaret kl. 05,14, for soloppgang.
9. Denne "omdreibare almanakk" kan også brukes om natten. Ønsker man å finne Saturn kl. 02 natt til 1. november, dreies den røde pilen

mot kl. 02. Den 1. nov. kl. 2 vil Saturn sees mellom SØ og SSØ. Denne retningen kan man finne ved å la N peke mot Polarstjernen.

D. Den sorte pilen i midten viser jordens bevegelsesretning i himmelrommet. Kl. 06 morgen beveger den mot Syd i sin bane rundt solen, kl. 12 mot vest, kl. 18 mot nord osv.

I. "Omdreibare almanakk" viser at Mars er i opposisjon i siste del av oktober, Jupiter i slutten av juli og Saturn ved juletiden.

Obs. Den kan brukes i 1973 (planetenes stilling). Ønsker man 1974-75-76 osv., kan det lages en ny (bare den mindre sirkel).

Forklaringer til kalender for år 1663 til 2000:

NB. For januar og februar i skuddår skal man bruke de årstallene hvor disse måneder står med grønn farge.

Eksempler:

1) xxxdag 17. mai 1964.

Hvilken ukedag?

Sort (eller blå?) pil pekes mot 1964. 17 innstilles til mai og svaret finner man ved å følge den røde pilens retning. Den peker mot **S**, sol står for søndag. 17. mai 1964 var altså på søndag.

2) Torsdag xx september 1888.

Hvilken dato?

Blå pil mot 1888, rød pil mot en torsdag hvor datoene står i linje med måneden. Under september står 6., 13., 20. og 27. Den søkte dato må altså være en av disse.

3) Lørdag 3. xxxxxx 1910.

Hvilken måned?

Blå pil mot 1910, datoen 3. mot månedene og se om den røde pilen peker mot lørdag. Første forsøk: 3. jan/okt. Det var mandag, annen prøve: 3. apr/juli. Søndag. Tredje forsøk: 3. sept/des. Her viser den røde pilen på lørdag og det var altså i disse sistnevnte måneder.

4) Lørdag 29. febr. xxxxx.

Hvilket år?

Datoen 29. til februar. Rød pil pekes mot L, og blå pil viser årstall (NB. skuddår, i grønn årstall) 1868, 1936. Ikke bare det, den røde pilen flyttes over til et annet L (lørdag) og dersom den blå pilen peker mot de årstall som er avmerket i grønn farve, så var det lørdag den 29. februar i disse årene.